

М. М. Стадник,
д. філос. н., професор кафедри публічного управління та адміністрування,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4264-8054>
В. В. Редзюк,
к. і. н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1762-5042>

DOI: 10.32702/2306-6814.2022.23.102

СУБ'ЄКТИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

М. Stadnyk,
Doctor of Sciences in Philosophy, Professor of the Department of Public Management
and Administration, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav, Pereiaslav
V. Redziuk,
PhD in Historical Sciences, Associate Professor of the Department of Public Management
and Administration, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav, Pereiaslav

SUBJECTS OF PUBLIC ADMINISTRATION IN UKRAINE

Статтю присвячено аналізу основних суб'єктів публічного управління. У нинішньому процесі державотворення в Україні запити на публічне управління зумовлені тим, що представники різних груп інтересів отримали реальну можливість брати участь у формуванні політичного порядку денного, впливати на процес розроблення й втілення управлінських рішень, та, спільно з всіма учасниками публічного управління, вибудовувати складну мережу взаємозв'язків та взаємовідношень. У такому вираженні публічне управління — це перш за все, легітимний спосіб формування стратегічних політико-економічних рішень та й механізм їх схвалення проведення державної публічної політики. Проте публічне управління постає засобом використання демократичних основ мобілізації суспільства і може виступати як напрям легітимації владних структур. Виокремлено принципи публічного управління. Окреслено коло основних суб'єктів, виділено тенденції та означено основні напрями подальшого розвитку публічного управління в Україні.

The article is devoted to the analysis of the main subjects of public administration. In the current state-building process in Ukraine, requests for public administration are due to the fact that representatives of various interest groups have received a real opportunity to participate in the formation of the political agenda, to influence the process of development and implementation of management decisions, and, together with all participants in public administration, to build a complex network interconnections and relationships. It is shown that the value of public administration lies in the fact that it is a necessary condition for the existence of a strong democratic state and at the same time the main attribute of a developed civil society. In this expression, public administration is, first of all, a legitimate way of forming strategic political and economic decisions and the mechanism of their approval for the implementation of state public policy. Such a socio-humanitarian policy can

be implemented without the use of a democratic procedure, but public administration appears as a means of using the democratic foundations of society mobilization and can act as a direction of legitimization of power structures. In Ukraine, in the process of democratic development of society, the subjects of public administration are distinguished, they form strategic development priorities. In the basis of their public management activity are common human values, which realize the gradual formation of the principles of public management.

A number of factors oppose the effective implementation of electronic governance: insufficient formation of regulatory and legal support; insufficient level of the national information and communication infrastructure; low level of financing and efficiency of use of available resources; low level of informatization of certain sectors of the economy and regions; insufficient level of knowledge of information and communication technologies among civil servants and citizens in general; complex process of adaptation of citizens to social innovations.

They become not only a specific form of communication of subjects of the political process, but also a necessary condition for the further development of democracy in our country. The principles of public administration are highlighted. The circle of main subjects is outlined, trends are highlighted and the main directions of further development of public administration in Ukraine are defined.

*Ключові слова: публічне управління, принципи публічного управління, суб'єкти публічного управління.
Key words: public administration, principles of public administration, subjects of public administration.*

**ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ
У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК
ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ
ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ**

Утвердження демократичних цінностей в суспільстві, формування основ громадянського суспільства, розбудова правової держави, процеси децентралізації, потреба нейтралізації негативних тенденцій, посилення тиску на діяльність урядових структур з боку суспільства, необхідність формування засад публічного управління в Україні вимагають розуміння публічно-політичної осмисленості діяльності його суб'єктів в системі публічного управління.

**АНАЛІЗ ОСТАННІХ
ДОСЛІДЖЕНЬ
І ПУБЛІКАЦІЙ**

Значною мірою формуванню сучасного бачення ролі публічності в системі вироблення та реалізації державної політики сприяли праці таких зарубіжних та вітчизняних вчених як: В. Ємельянов, О. Пархоменко-Куцевіл, О. Пухкал, Ю. Саух, О. Титаренко, В. Карлова, О. Карпенко, С. Хаджирадєва та ін. Їх досвід є надзвичайно корисним для України. Водночас нині бракує досліджень пов'язаних з питаннями теорії публічного управління.

Проте, незважаючи на досить значну кількість праць, питання суб'єктів публічного політики в Україні є недостатньо розробленим.

МЕТА СТАТТІ

Проаналізувати суб'єкти публічного управління та виокремити принципи їх діяльності.

**ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ
ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ
ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ
НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ**

Глобальні ризики, які загрожують світу, сформували нові виклики у сфері публічного управління, як форми політичного процесу, що реалізується в публіч-

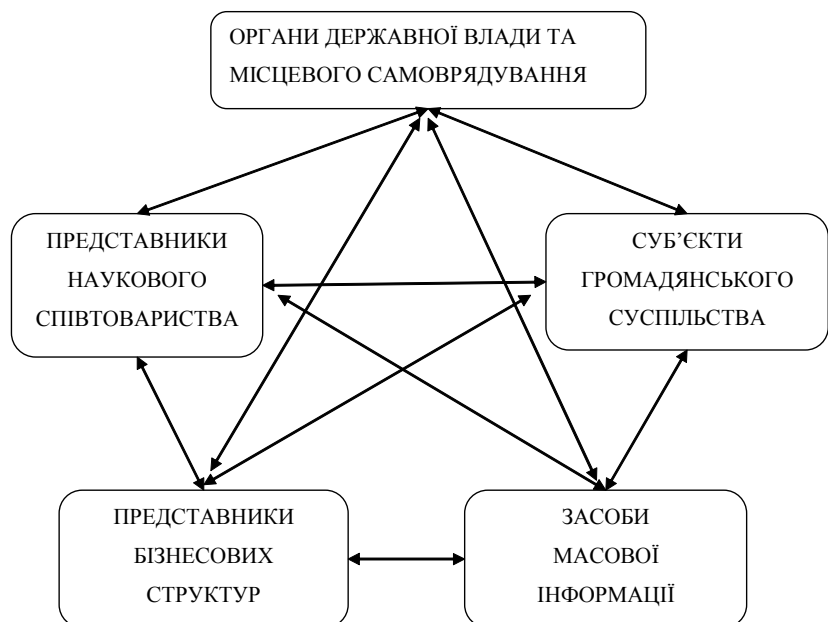

Рис. 1. Суб'єкти публічного управління

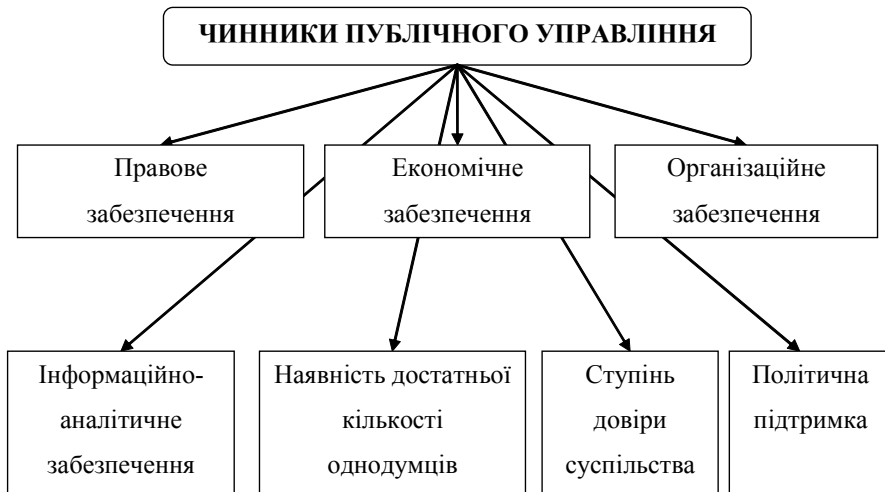

Рис. 2. Чинники публічного управління

ному просторі, підтримується інформаційно-комунікаційними ресурсами та представлена комплексом прозорих вертикальних та горизонтальних взаємодій його учасників [1, с. 87].

Особливістю сучасних політичних процесів є значне зростання вимог, які суспільство пред'являє політичній системі, що спонукає державу перекладати окремі управлінські функції на інших, недержавних, акторів, які все активніше включаються у процеси вироблення політики, спрямованої на забезпечення суспільних інтересів і задач.

В Україні, запити на публічне управління були зумовлені тим, що численні групи інтересів отримали реальну можливість брати участь у формуванні політичного порядку денного, впливати на процес розроблення й втілення політичних рішень, та, спільно з всіма учасниками політичного процесу, вибудовувати складну мережу взаємозв'язків (рис. 1).

Належачи до різних організацій та представляючи іноді протилежні інтереси, численні дійові суб'єкти публічним управлінням забезпечують гармонізацію соціальних інтересів [2]. А тому, лише конструктивна взаємодія всіх суб'єктів політичного процесу забезпечує публічне вироблення ефективних стратегічних завдань, від вирішення яких залежить майбутнє держави. Перевагою такого публічного управління є те, що воно сприяє:

- забезпеченню відкритості й прозорості дій органів державної влади та місцевого самоврядування, активізації участі всіх інших суб'єктів політичного процесу у формуванні, виробленні та реалізації політичного курсу [3];

- налагодженню зворотного зв'язку з громадськістю, публічного діалогу,

- партнерських стосунків органів державної влади та інститутів громадянського суспільства, підвищенню ефективності механізму залучення громадськості до розроблення та реалізації державної політики;

- засобам масової інформації в наданні суспільству можливості не лише знайомитися з перебігом подій, з позицією політичних та громадських лідерів, виступати основним каналом передачі інформації, в тому числі і політичної, а й бути каналом впливу на суб'єкти публічної політики;

- підтриманню публічності відносин влади та бізнесу [4];

- співпраці суб'єктів політичного процесу з представниками фахових наукових знань та з незалежними аналітичними центрами, що є невід'ємним елементом демократичної політичної культури.

Особливістю публічного управління є те, що як держава, так і громадянське суспільство вимушені апелювати до громадян, потребуючи схвалення та суспільної підтримки обраного варіанта рішень та дій, оскільки політичне управління реалізується як через суспільство, так і через державні інститути публічної влади. Саме тому, намагаючись досягти під-

тримки та ефекту мобілізації суспільства, держава, використовує сучасні методи формування громадської думки. Разом з тим публічне управління, регламентовано демократичними процедурами, легітимізує громадську думку, створює контрагента в особі громадськості, готового до діалогу. Саме у результаті такого діалогу відбувається легітимація влади. Цінність публічного управління полягає в тому, що воно є необхідною умовою існування сильної демократичної держави та одночасно головним атрибутом розвинутого громадянського суспільства. У такому вираженні публічне управління — це перш за все, легітимний спосіб формування стратегічних політико-економічних рішень та й механізм їх схвалення проведення державної публічної політики. Подібна соціогуманітарна політика може реалізовуватися і без використання демократичної процедури, проте публічне управління постає засобом використанням демократичних основ мобілізації суспільства і може виступати як напрям легітимації владних структур.

Отже, публічне управління, реалізуючи політику таких суб'єктів як: органи державної влади та місцевого самоврядування, громадянське суспільство, представників наукового співтовариства та бізнесових структур забезпечує узгодження інтересів заінтересованих сторін і спрямоване на досягнення суспільно-значимих цілей щодо вирішення суспільно-важливих завдань.

Аналізуючи феномен сучасного публічного управління варто відмітити поступове становлення принципів цього процесу:

- утвердження гласності: свобода слова, відсутність монополії на засоби масової інформації, наявність альтернативних ЗМІ;

- формування засад політичного плюралізму: свобода конкуренції та суперництва політичних еліт, зокрема правлячої політичної еліти та опозиційної;

- законодавче закріплення соціальної мобільності еліт шляхом встановлення терміну перебування при владі виборних та призначених осіб;

- формування соціальних цінностей щодо дотримання балансу інтересів різних соціальних сил як важливий елемент демократичного розвитку суспільства та економічної стабільності держави;

— виокремлення законодавчих основ необхідності дотримання демократичних процедур політичного процесу;

— формування загального прогресивного поступу щодо становлення публічної діяльності, пов'язаного з розвитком громадянського суспільства в Україні.

І все ж, якщо розглядати публічне управління як низку послідовних рішень, прийнятих різними політичними суб'єктами, варто враховувати наявність чинників, що сприяють її формуванню (рис. 2).

Одним з інструментів дієвої реалізації публічного управління в Україні є впровадження електронного урядування, такої форми організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів публічної влади та органів місцевого самоврядування з безпосереднім використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій, орієнтованих на задоволення потреб громадськості.

Впровадження електронного урядування є нагальною потребою у зв'язку із наявністю таких першочергових завдань, як:

— забезпечення якісно нового рівня управління державою та суспільством в цілому;

— вдосконалення взаємодії між органами державної влади, бізнесом та громадянами;

— необхідність підвищення:

— рівня довіри суспільства до влади;

— якості державних послуг;

— зниження витрат на утримання державного апарату.

— підвищення активності громадян та бізнесу у формуванні та реалізації політико-адміністративних рішень;

— підвищення конкурентоспроможності національної економіки та міжнародного іміджу України;

— зменшення адміністративного навантаження на організації та громадян, пов'язаного з поданням в органи державної влади необхідної інформації, зниження кількості звернень громадян в органи державної влади для надання послуг і скорочення часу очікування за рахунок підвищення оперативності взаємодії органів державної влади на основі інформаційно-комунікативних технологій;

— гарантування рівня інформаційної відкритості та прозорості діяльності органів державної влади, підвищення рівня довіри та взаємодії, скорочення витрат часу на реалізацію людиною і громадянином своїх конституційних прав та обов'язків за рахунок створення нових та модернізації діючих відомчих сайтів у мережі Інтернет.

З метою інтенсифікації процесу е-урядування:

— схвалено Концепцію Національної програми інформатизації;

— сформульовані Основні засади розвитку інформаційного суспільства України;

— прийнято понад 15 Постанов Кабінету Міністрів України, які формують загальні правові основи одержання, використання, поширення та зберігання інформації, закріплюють право особи на інформацію в усіх сферах суспільного та державного життя України;

— створені Центри надання адміністративних послуг, в яких надаються адміністративні послуги через адміністратора шляхом його взаємодії з суб'єктами отримання адміністративних послуг.

Проте, станом лише на 16.01.20 року, створено 797 і 51 тер. підрозділ, 161 від. роб. місце та 8 мобільних ЦНАПів, водночас, процес їх утворення й структурування продовжується [5].

Ефективному впровадженню електронного урядування протидіють ряд факторів:

— недостатня сформованість нормативно-правового забезпечення;

— недостатній рівень національної інформаційно-комунікаційної інфраструктури;

— низький рівень фінансування та ефективності використання наявних ресурсів;

— низький рівень інформатизації окремих галузей економіки та регіонів;

— недостатній рівень володіння інформаційно-комунікаційними технологіями серед державних службовців та громадян в цілому;

— складний процес адаптації громадян до соціальних інновацій.

Феноменом становлення публічного управління в Україні є той факт, що на загальнодержавному рівні не в повній мірі підготовлено висококваліфікованих фахівців у цій сфері як державного управління, так і місцевого самоврядування. Зрозуміло, що це не може в короткий термін задовільнити потребу органів публічної влади у висококваліфікованих фахівцях, а тому, вочевидь, необхідно відкрити широкий доступ громадськості до отримання відповідної фахової підготовки зі спеціальності "Публічне управління та адміністрування".

ВИСНОВКИ З ПРИВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ В ЦЬОМУ НАПРЯМІ

В Україні в процесі демократичного розвитку суспільства відбувається виокремлення суб'єктів публічного управління, вони формують стратегічні пріоритети розвитку. В основі їх публічно-управлінської діяльності постають загальнолюдські цінності, які реалізують поступове становлення принципів публічного управління. Вони стають не лише специфічною формою комунікації суб'єктів політичного процесу, а й необхідною умовою подальшого розвитку демократії в нашій державі. Управлінські та політичні рішення сьогодення можуть бути ефективними лише за умови дотримання принципів публічної політики, тобто, якщо вони: формуються високопрофесійною, здатною враховувати тенденції часу владою з урахуванням всіх основних суспільних груп інтересів, вимог щодо ефективно діючого громадянського контролю, політичної опозиції, незалежних засобів масової інформації, тощо. З іншого боку, прозоро впроваджуються в практику компетентними виконавцями.

З метою більш дієвого процесу становлення публічного управління в Україні необхідно: підвищити рівень підготовки державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування до роботи в умовах сучасних вимог публічного управління. Необхідно розширити коло наукових інтересів у сфері формування засад

публічності управлінської діяльності, інтенсифікувати процес впровадження електронного урядування, розробити теоретико-методологічні основи публічного управління в Україні шляхом проведення семінарів, круглих столів, конференцій з обміну досвідом, в тому числі і з колегами з країн ЄС, що мають досвід публічної політичної діяльності.

Література:

1. Стадник М. М., Ігнатенко Н. В., Бріт О. В., Майдаевич Л. О. Управлінські пріоритети сталого розвитку суспільства. Інвестиції: практика та досвід. 2021. лют. (№ 4). С. 86—93.

2. Svistunov O., Panchenko A., Stadnyk M., Li M. (2020) Strategic management of intellectual capital of the enterprise in the framework of informatization of the economy. Academy of Strategic Management Journal, Volume 19, Issue 1, URL: <https://www.abacademies.org/articles/Strategic-management-of-intellectual-capital-of-the-enterprise-in-the-framework-of-informatization-of-the-economy-1939-6104-19-1-488.pdf>

3. Стадник Н. Н. Молодежная политика европейского союза как фактор социально-экономической безопасности личности // Economic security the theory, methodology, practice. Collective monograph. Pegasus publishing, Lisbon, Portugal, 2018. p. 62—73.

4. Stadnyk M. M., Chekhovych S. B., Yermakova H. S., Kolyukh V. V., Nurullaiev I. S. The Factors of Constitutional Support for the Rule of Law in the System of Public Authorities", WSEAS Transactions on Environment and Development, vol. 18, pp. 182—190, 2022 epository.lppm.unila.ac.id/45457/1/The%20Empowerment%20of%20Critical%20and%20Creative%20Thinking%20%28CCT%29%20Skills%20through%20Inquiry%20Social%20Complexity%20%28ISC%29-based%20Student%20Worksheets.pdf

5. Інформація щодо центрів надання адміністративних послуг в регіонах України (станом на 01.01.2020) <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=288da497-975a-4de1-9bb0-7ad77b80fba9&title=InformatsiiaSchodoTsentrivNadanniaAdministrativnikhPoslugURegionakhUkraini-stanomNa01-110-2019->

References:

1. Stadnyk, M. Ihnatenko, N. Brit, O. and Maidaevych, L. (2021), "Administrative priorities of steady development of society", Investytsiyi: praktyka ta dosvid, vol. 4, pp. 86—92.

2. Svistunov, O. Panchenko, A. Stadnyk, M. and Li, M. (2020), "Strategic management of intellectual capital of the enterprise in the framework of informatization of the economy", Academy of Strategic Management Journal, vol. 19, issue 1, available at: <https://www.abacademies.org/articles/Strategic-management-of-intellectual-capital-of-the-enterprise-in-the-framework-of-informatization-of-the-economy-1939-6104-19-1-488.pdf> (Accessed 15 Nov 2021).

3. Stadnyk, N.N. (2018), "Youth policy of the European Union as a factor in the socio-economic security of the individual", Economic security the theory, methodology, practice. Collective monograph, Pegasus publishing, Lisbon, Portugal, pp. 62—73.

4. Stadnyk, M.M. Chekhovych, S.B. Yermakova, H.S. Kolyukh, V.V. and Nurullaiev, I.S. (2022), "The Factors of Constitutional Support for the Rule of Law in the System of Public Authorities", WSEAS Transactions on Environment and Development, vol. 18, pp. 182—190, available at: epository.lppm.unila.ac.id/45457/1/The%20Empowerment%20of%20Critical%20and%20Creative%20Thinking%20%28CCT%29%20Skills%20through%20Inquiry%20Social%20Complexity%20%28ISC%29-based%20Student%20Worksheets.pdf (Accessed 15 Nov 2022).

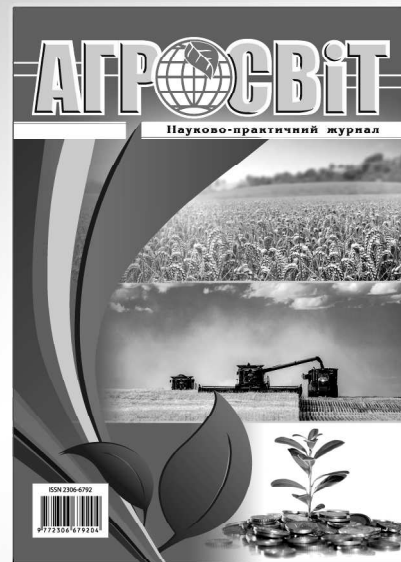
5. Ministry of Economy of Ukraine (2020), "Information on administrative service centers in the regions of Ukraine (as of January 1, 2020)", available at: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=288da497-975a-4de1-9bb0-7ad77b80fba9&title=InformatsiiaSchodoTsentrivNadanniaAdministrativnikhPoslugURegionakhUkraini-stanomNa01-110-2019-> (Accessed 15 Nov 2022).

Стаття надійшла до редакції 18.11.2022 р.

АГРОСВІТ

www.agrosvit.info

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292